

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 6ης Ιουλίου 2006*

Στην υπόθεση C-154/05,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Rechtbank te Amsterdam (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 4ης Απριλίου 2005, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Απριλίου 2005, στο πλαίσιο της διαδικασίας

J. J. Kersbergen-Lap,

D. Dams-Schipper

κατά

Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, J.-P. Puissochet (εισηγητή), A. Borg Barthet και A. Ó Caoimh, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η J. J. Kersbergen-Lap,
- το Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, εκπροσωπούμενο από τον I. F. Pardaán,
- η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από την H. G. Sevenster,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Guimaraes-Purokoski,

- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη S. Nwaokoio, επικουρούμενη από την E. Sharpston, QC,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους D. Martin και P. van Nuffel,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 4, παράγραφος 2α, και 10α, καθώς και του παραρτήματος Ια του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), όπως αυτός έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό (ΕΚ) 307/1999 του Συμβουλίου της 8ης Φεβρουαρίου 1999 (ΕΕ L 38, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο δύο διαφορών μεταξύ της Kersbergen-Lap και της Dams-Schipper, αντιστοίχως, και του Raad van Bestuur (διοικητικό συμβούλιο) του Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (ιδρύματος δια-

χειρίσεως ασφαλίσεων μισθωτών, στο εξής: UWV), λόγω της αρνήσεως του τελευταίου να τους χορηγήσει, εκτός Κάτω Χωρών, το επίδομα που προβλέπει ο νόμος περί ασφαλίσεως λόγω ανικανότητας προς εργασία νεαρών ατόμων με ειδικές ανάγκες, της 24ης Απριλίου 1997 (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, Stb. 1997, αριθ. 177, στο εξής: Wajong).

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

- 3 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1408/71 έχει ως εξής:

«Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού:

α) ως “μισθωτός” και “μη μισθωτός” νοείται, αντίστοιχα, κάθε πρόσωπο:

- i) το οποίο είναι ασφαλισμένο δυνάμει υποχρεωτικής ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως κατά ενός ή περισσότερων κινδύνων που καλύπτονται από τους κλάδους συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως που εφαρμόζεται στους μισθωτούς ή μη μισθωτούς ή από ειδικό σύστημα για τους δημοσίους υπαλλήλους

[...]

4 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, που ορίζει τα πρόσωπα που καλύπτονται από αυτόν, έχει ως εξής:

«Ο παρών κανονισμός ισχύει για μισθωτούς ή μη μισθωτούς και για σπουδαστές, που υπάγονται ή υπήχθησαν στη νομοθεσία ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη και είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη [...], καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους και για τους επιζώντες τους.»

5 Το άρθρο 4 του κανονισμού 1408/71, που τιτλοφορείται «Πεδίο εφαρμογής καθ' ύλην», ορίζει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός ισχύει για όλες τις νομοθεσίες που αφορούν τους ακόλουθους κλάδους κοινωνικής ασφαλίσεως:

α) παροχές ασθενείας και μητρότητας·

β) παροχές αναπηρίας, περιλαμβανομένων εκείνων που προορίζονται για τη διατήρηση ή βελτίωση της ικανότητας βιοπορισμού·

[...]

2. Ο παρών κανονισμός ισχύει για τα γενικά και ειδικά συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως, με ή χωρίς συνεισφορά, καθώς και για συστήματα σχετικά με τις υποχρεώσεις του εργοδότη ή του πλοιοκτήτη εν σχέσει προς τις παροχές που προβλέπονται στην παράγραφο 1.

2α. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις ειδικές παροχές [που δεν στηρίζονται στην καταβολή εισφορών], οι οποίες εμπίπτουν σε νομοθεσία ή καθεστώς εκτός αυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ή που εξαιρούνται δυνάμει της παραγράφου 4, όταν οι παροχές αυτές προορίζονται:

- α) είτε για να καλύψουν συμπληρωματικά, αναπληρωματικά ή επικουρικά την επέλευση οιαδήποτε κινδύνου που εμπίπτει στους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που αναφέρονται στα στοιχεία α' έως η' της παραγράφου 1·
- β) είτε μόνον για να εξασφαλίσουν την ειδική προστασία των μειονεκτούντων ατόμων.

[...]

4. Ο παρών κανονισμός δεν ισχύει για την κοινωνική πρόνοια [...]

[...]»

- 6 Όσον αφορά τις ειδικές παροχές που δεν στηρίζονται στην καταβολή εισφορών, τις οποίες προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού 1408/71, το άρθρο 10α, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, προβλέπει τα εξής:

«Παρά τις διατάξεις του άρθρου 10 και του τίτλου III, τα άτομα στα οποία εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός λαμβάνουν τις ειδικές εις χρήμα παροχές [που δεν στηρίζονται στην καταβολή εισφορών, βάσει] της παραγράφου 2α του άρθρου 4 αποκλειστικά στο έδαφος και σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους όπου κατοικούν, εφόσον αυτές περιλαμβάνονται στο παράρτημα IIα. Οι παροχές αυτές βαρύνουν τον φορέα του τόπου κατοικίας από τον οποίο και καταβάλλονται.»

- 7 Στο παράρτημα II α, στοιχείο I, οι παροχές που, στις Κάτω Χώρες, χορηγούνται λόγω ανικανότητας προς εργασία νεαρών ατόμων με ειδικές ανάγκες, δυνάμει του Wajong, χαρακτηρίζονται ως ειδικές παροχές μη στηριζόμενες στην καταβολή εισφορών.

Η εθνική νομοθεσία

- 8 Στις Κάτω Χώρες υπάρχουν διάφορα είδη ασφαλίσεως κατά της ανικανότητας προς εργασία.
- 9 Ο νόμος περί ασφαλίσεως λόγω ανικανότητας προς εργασία της 18ης Φεβρουαρίου 1966 (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, Stb. 1966, αριθ. 84, στο εξής: WAO) ασφαλίζει τους μισθωτούς κατά του κινδύνου απώλειας μισθού λόγω μακράς διάρκειας ανικανότητας προς εργασία. Η ασφάλιση αυτή χρηματοδοτείται από εισφορές οφειλόμενες από τους εργοδότες για τον μισθό που καταβάλλουν στους υπαλλήλους τους. Για να λάβει παροχή δυνάμει του WAO, ο μισθωτός πρέπει να είναι ασφαλισμένος κατά τη στιγμή κατά την οποία επέρχεται η ανικανότητα προς εργασία.

- 10 Επιπλέον, μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1998, ο νόμος περί θεσπίσεως γενικής ασφαλίσεως για την ανικανότητα προς εργασία της 11ης Δεκεμβρίου 1975 (Algemene Arbeidsongeschiktheidswet, Stb. 1975, αριθ. 674, γενικός νόμος περί της ανικανότητας προς εργασία, στο εξής: AAW) προέβλεπε υποχρεωτική γενική ασφάλιση καλύπτουσα το σύνολο του πληθυσμού κατά των οικονομικών συνεπειών μιας μακράς διάρκειας ανικανότητας προς εργασία.
- 11 Από 1ης Ιανουαρίου 1998, ο AAW αντικαταστάθηκε, αφενός, από τον νομό περί ασφαλίσεως λόγω ανικανότητας προς εργασία των ανεξάρτητων μισθωτών της 24ης Απριλίου 1997 (Wet arbeidsongeschiktheids-verzekering zelfstandigen, Stb. 1997, αριθ. 176) για τους ανεξάρτητους εργαζομένους και, αφετέρου, από τον Wajong, σκοπός του οποίου είναι η προστασία των νεαρών ατόμων με ειδικές ανάγκες από τις οικονομικές συνέπειες μιας μακράς διάρκειας ανικανότητας προς εργασία.
- 12 Ο Wajong προβλέπει την καταβολή ελάχιστης παροχής για τα νεαρά άτομα που είναι, μερικώς ή ολικώς, ανίκανα προς εργασία για μεγάλο χρονικό διάστημα, πριν από την είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Ως νεαρά άτομα με ειδικές ανάγκες θεωρούνται κάτοικοι ημεδαπής που κατά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας τους ήταν ήδη ανίκανοι προς εργασία ή που, αν κατέστησαν ανίκανοι προς εργασία μεταγενέστερα, σπούδασαν για έξι τουλάχιστον μήνες κατά τη διάρκεια του αμέσως προηγούμενου έτους από την ημέρα που επήλθε η ανικανότητα προς εργασία. Η παροχή δεν μπορεί να ληφθεί πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας.
- 13 Το ποσό της παροχής που χορηγείται δυνάμει του Wajong εξαρτάται από το ποσοστό ανικανότητας προς εργασία και ανέρχεται στο 70% του ελάχιστου νόμιμου μισθού σε περίπτωση ολικής ανικανότητας προς εργασία. Το δικαίωμα στην παροχή αυτή δεν εξαρτάται από την καταβολή προμηθοτήσεως ή εισφοράς. Δεν εξαρτάται, εξάλλου, ούτε από προϋπόθεση σχετική με τους ιδίους πόρους του δικαιούχου, αν και η εν λόγω παροχή μπορεί να μειωθεί όταν υπάρχει εισόδημα από εργασία ή σε περίπτωση σωρεύσεως της παροχής αυτής με άλλες παροχές λόγω της ανικανότητας προς εργασία.

- 14 Η προβλεπόμενη από τον Wajong παροχή καταβάλλεται από το Arbeidsongeschiktheidsfonds jonggehandicapt (Ταμείο ανικανότητας προς εργασία νεαρών ατόμων με ειδικές ανάγκες) και χρηματοδοτείται, κατ' εφαρμογή του άρθρου 64, στοιχείο α', του νόμου αυτού, από το Δημόσιο Ταμείο.
- 15 Σε αντίθεση με τον AAW, που δεν προέβλεπε κανέναν περιορισμό, η δυνατότητα εξαγωγής παροχής καταβαλλόμενης κατ' εφαρμογή του Wajong υπόκειται σε περιορισμούς. Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Wajong ορίζει, συγκεκριμένα, ότι «το δικαίωμα στην παροχή ανικανότητας προς εργασία παύει [...] την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται αυτού κατά τον οποίο το νεαρό άτομο με ειδικές ανάγκες μετέφερε την κατοικία του εκτός Κάτω Χωρών».
- 16 Το άρθρο 17, παράγραφος 7, του Wajong επιτρέπει, εντούτοις, στο UWV να παρεκκλίνει από τη διάταξη αυτή, όταν η απώλεια του δικαιώματος στην παροχή προκαλεί «μεγάλη αδικία». Με απόφαση σχετική με τις κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να εφαρμόζονται όσον αφορά τη συνέχιση της καταβολής της προβλεπόμενης από τον Wajong παροχής σε περίπτωση μεταφοράς της κατοικίας του δικαιούχου στην αλλοδαπή (Beleidsregels voortzetting Wajong-uitkering buiten Nederland, Stcrt. 2003, αριθ. 84), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 2 Μαΐου 2003, το Raad van Bestuur του UWV διευκρίνισε ότι η έννοια της «μεγάλης αδικίας» αφορά την περίπτωση κατά την οποία, αφενός, το νεαρό άτομο με ειδικές ανάγκες μεταφέρει την κατοικία του εκτός Κάτω Χωρών για αποχρώντες λόγους και, αφετέρου, ζημιώνεται σημαντικά από την παύση της καταβολής της παροχής αυτής, όπως είναι αναμενόμενο. Ως αποχρώντες λόγοι θεωρούνται, μεταξύ άλλων, η υποβολή σε θεραπευτική αγωγή ορισμένης διάρκειας, η αποδοχή εργασίας παρέχουσας προοπτική επανεντάξεως ή η ανάγκη του νεαρού ατόμου με ειδικές ανάγκες να ακολουθήσει πρόσωπα από τα οποία εξαρτάται, όταν τα πρόσωπα αυτά αναγκάζονται να μεταφέρουν την κατοικία τους εκτός Κάτω Χωρών.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 17 Η Kersbergen-Lap, γεννηθείσα στις 15 Ιανουαρίου 1964, και η Dams-Schipper, γεννηθείσα στις 19 Ιανουαρίου 1970, πάσχουν από μακράς διάρκειας ανικανότητα

προς εργασία υπολογιζόμενη μεταξύ του 80 και του 100 %. Πριν από το 1998, τους χορηγήθηκε παροχή λόγω ανικανότητας προς εργασία δυνάμει του AAW. Από την 1η Ιανουαρίου 1998 η παροχή αυτή μετατράπηκε σε παροχή βάσει του Wajong. Το 2002, η Kersbergen-Lap εγκαταστάθηκε στη Γαλλία και η Dams-Schipper στη Γερμανία. Αμφότερες έπαυσαν να λαμβάνουν την παροχή από το UWV λόγω μεταφοράς της κατοικίας τους.

- 18 Η Kersbergen-Lap και η Dams-Schipper υπέβαλαν ένσταση κατά των αποφάσεων αυτών. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, το Raad van Bestuur του UWV έκρινε την ένσταση αβάσιμη και διευκρίνισε ότι οι δύο ενδιαφερόμενες δεν μπορούσαν να επικαλεστούν κατάσταση «μεγάλης αδικίας».
- 19 Η Kersbergen-Lap και η Dams-Schipper άσκησαν προσφυγή κατά των αποφάσεων αυτών ενώπιον του Rechtbank te Amsterdam.
- 20 Αυτό αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει μια παροχή βάσει του Wajong, νόμου που μνημονεύεται στο παράρτημα Πα του κανονισμού 1408/71, να θεωρείται ως ειδική, μη στηριζόμενη στην καταβολή εισφορών, παροχή κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού αυτού, οπότε σε πρόσωπα όπως οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης πρέπει να εφαρμόζεται αποκλειστικώς η θεσπισθείσα με το άρθρο 10α του εν λόγω κανονισμού συντονιστική ρύθμιση και, επομένως, δεν μπορεί αυτή η βάσει του Wajong παροχή να χορηγείται σε κάποιον που κατοικεί εκτός Κάτω Χωρών;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 21 Μόνο στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να ορίσει το αντικείμενο των ερωτημάτων που σκοπεύει να υποβάλει στην κρίση του Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, στα εθνικά δικαστήρια και μόνον εναπόκειται να εκτιμούν, ενόψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε υπόθεσης, τόσο το αν είναι αναγκαία η έκδοση προδικαστικής απόφασης για την έκδοση της δικής τους απόφασης, όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλουν στο Δικαστήριο (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 1997, C-220/95, Van den Boogaard, Συλλογή 1997, σ. I-1147, σκέψη 16, της 20ής Μαρτίου 1997, C-295/95, Farrell, Συλλογή 1997, σ. I-1683, σκέψη 11, της 16ης Μαρτίου 1999, C-159/97, Castelletti, Συλλογή 1999, σ. I-1597, σκέψη 14, και της 8ης Μαΐου 2003, C-111/01, Gartner Electronic κ.λπ., Συλλογή 2003, σ. I-4207, σκέψη 34).
- 22 Η Kersbergen-Lap, όμως, υπέβαλε στο Δικαστήριο, στο τέλος των παρατηρήσεών της, ερωτήματα διαφορετικά από αυτά που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο με την απόφαση περί παραπομπής και τα συμπληρώνει με περαιτέρω ερωτήσεις τις οποίες διατύπωσε με τις συμπληρωματικές της παρατηρήσεις. Λαμβανομένων υπόψη όσων εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, παρέλκει η εξέταση αυτού του είδους των ερωτημάτων, τα οποία υπερβαίνουν το πλαίσιο του ερωτήματος που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο.
- 23 Με το προδικαστικό του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η προβλεπόμενη από τον Wajong παροχή για νεαρά άτομα με ειδικές ανάγκες, η οποία εντάσσεται στο παράρτημα II α του κανονισμού 1408/71, συνιστά ειδική παροχή μη στηριζόμενη στην καταβολή εισφορών κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του εν λόγω κανονισμού, οπότε η κατάσταση ενός προσώπου όπως οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης διέπεται αποκλειστικά από το σύστημα συντονισμού που θεσπίζει το άρθρο 10α του ίδιου κανονισμού και, επομένως, η εν λόγω παροχή δεν μπορεί να χορηγηθεί σε πρόσωπο που κατοικεί εκτός Κάτω Χωρών.

- 24 Οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης επιίπτουν στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, στο μέτρο που υπάγονταν σε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στις Κάτω Χώρες και, ως ασφαλιζόμενες, είχαν δικαίωμα στις παροχές ανικανότητας προς εργασία, εφόσον κατοικούσαν εντός του εν λόγω κράτους μέλους (βλ., κατ' αναλογία, μεταξύ άλλων αποφάσεις της 31ης Μαΐου 1979, 182/78, Pierik, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 3, σκέψη 4, και της 10ης Μαρτίου 1992, C-215/90, Twomey, Συλλογή 1992, σ. I-1823, σκέψη 13).
- 25 Οι προβλέπουσες παρέκκλιση διατάξεις που αφορούν τη δυνατότητα εξαγωγής των παροχών κοινωνικής ασφάλισης, τις οποίες προβλέπει το άρθρο 10α του κανονισμού 1408/71, πρέπει να ερμηνεύονται στενά. Η διάταξη αυτή δεν μπορεί παρά να αφορά μόνον τις παροχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του ίδιου κανονισμού, δηλαδή τις παροχές που, αφενός, έχουν ειδικό χαρακτήρα και δεν προϋποθέτουν την καταβολή σχετικών εισφορών και, αφετέρου, απαριθμούνται στο παράρτημα IIα του κανονισμού αυτού (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 8ης Μαρτίου 2001, C-215/99, Jauch, Συλλογή 2001, σ. I-1901, σκέψη 21).
- 26 Όπως υπενθυμίστηκε με τη σκέψη 7 της παρούσας αποφάσεως, η χορηγούμενη δυνάμει του Wajong παροχή περιλαμβάνεται στον κατάλογο των ειδικών παροχών μη στηριζομένων στην καταβολή εισφορών, υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού 1408/71, που αποτελεί αντικείμενο του παραρτήματος IIα του ίδιου κανονισμού.
- 27 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί, αφενός, αν η επίμαχη παροχή έχει ειδικό χαρακτήρα και καλύπτει συμπληρωματικά, εναλλακτικά ή επικουρικά τους κινδύνους που επιίπτουν σε έναν ή περισσότερους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης και διαλαμβάνονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 και, αφετέρου, αν η παροχή αυτή χορηγείται χωρίς προηγούμενη καταβολή σχετικών εισφορών.

Επί του ειδικού χαρακτήρα της παροχής που καταβάλλεται δυνάμει του Wajong

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 28 Το UWV, το σύνολο των κυβερνήσεων που υπέβαλαν παρατηρήσεις, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεωρούν ότι οι ειδικές παροχές του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού 1408/71 είναι παροχές μεικτού χαρακτήρα.
- 29 Κατά τους προαναφερθέντες παρεμβαίνοντες, με εξαίρεση την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου που δεν διατύπωσε συγκεκριμένη πρόταση ως προς τον χαρακτηρισμό που πρέπει να δοθεί στην επίδικη παροχή, η παροχή που χορηγείται δυνάμει του Wajong έχει τα τυπικά χαρακτηριστικά μεικτής παροχής. Συγγενεύει, αφενός, με την κοινωνική ασφάλιση, καθόσον χορηγείται βάσει νόμου, σύμφωνα με τα κριτήρια χορηγήσεως που ισχύουν στον τομέα αυτό, σε όσους αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο (την ανικανότητα προς εργασία) που καλύπτεται συνήθως από μια παροχή κοινωνικής ασφάλισης και, αφετέρου, με την κοινωνική πρόνοια, καθόσον δεν στηρίζεται σε περιόδους δραστηριότητας ή σε εισφορές και αποβλέπει στην αντιμετώπιση μιας καταστάσεως ανάγκης, εξασφαλίζοντας ελάχιστο εισόδημα συντηρήσεως σε νεαρά άτομα με ειδικές ανάγκες. Μια τέτοια παροχή συνδέεται πάντοτε στενά με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της οικείας χώρας και για τον υπολογισμό του ποσού της, εφόσον αυτό υπολογίζεται βάσει του ελάχιστου μισθού στις Κάτω Χώρες, λαμβάνεται υπόψη το βιοτικό επίπεδο στο εν λόγω κράτος μέλος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 30 Μια ειδική παροχή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού 1408/71 προσδιορίζεται βάσει του σκοπού της. Πρέπει να αντικαθιστά ή να συμπληρώνει μια παροχή κοινωνικής ασφάλισης και να έχει τα χαρακτηριστικά

κοινωνικής αρωγής που δικαιολογείται για οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους βάσει κανονιστικής ρυθμίσεως προβλέπουσας αντικειμενικά κριτήρια (βλ. απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, C-160/02, Skalka, Συλλογή 2004, σ. I-5613, σκέψη 25, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 31 Όπως τόνισε η Ολλανδική Κυβέρνηση, η προβλεπόμενη από τον Wajong παροχή είναι εναλλακτική παροχή προοριζόμενη για τα πρόσωπα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις ασφαλίσεως για να λάβουν παροχή αναπηρίας κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71. Εξασφαλίζοντας ελάχιστο εισόδημα σε μια κοινωνικά ασθενή ομάδα (τα νεαρά άτομα με ειδικές ανάγκες), η δύναμη του Wajong παροχή έχει χαρακτήρα κοινωνικής αρωγής που δικαιολογείται για οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους. Η χορήγησή της στηρίζεται, επιπλέον, σε αντικειμενικά κριτήρια οριζόμενα από τον νόμο.
- 32 Όσον αφορά το γεγονός ότι η επίδικη στην κύρια δίκη παροχή χορηγείται χωρίς να προηγηθεί εξέταση των αναγκών ή της περιουσίας των ενδιαφερομένων, όπως επισήμανε η Επιτροπή, η πλειονότητα των νεαρών ατόμων με ειδικές ανάγκες δεν θα διέθετε επαρκή μέσα επιβίωσης αν δεν ελάμβανε την εν λόγω παροχή.
- 33 Επιπλέον, η εν λόγω παροχή συνδέεται στενά με το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο των Κάτω Χωρών, καθότι αποτελεί συνάρτηση του ελάχιστου μισθού και του βιοτικού επιπέδου στο εν λόγω κράτος μέλος. Το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι η χορήγηση παροχών συνδεομένων στενά με το κοινωνικό περιβάλλον μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση της κατοικίας εντός του κράτους του αρμοδίου για τη χορήγησή τους φορέα (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 313/86, Lenoir, Συλλογή 1988, σ. 5391, σκέψη 16, της 4ης Νοεμβρίου 1997, C-20/96, Snares, Συλλογή 1997, σ. I-6057, σκέψη 42, και της 31ης Μαΐου 2001, C-43/99, Leclere και Deaconescu, Συλλογή 2001, σ. I-4265, σκέψη 32).
- 34 Συνεπώς, η χορηγούμενη δύναμη του Wajong παροχή πρέπει να θεωρηθεί ως ειδική παροχή κατά την έννοια του κανονισμού 1408/71.

Επί του χαρακτήρα της χορηγούμενης δυνάμει του Wajong παροχής ως παροχής μη στηριζόμενης στην καταβολή εισφορών

- 35 Το UWV, το σύνολο των κυβερνήσεων που υπέβαλαν παρατηρήσεις, καθώς και η Επιτροπή φρονούν ότι η δυνάμει του Wajong παροχή δεν στηρίζεται στην καταβολή εισφορών.
- 36 Αποφασιστικής σημασίας κριτήριο στον τομέα αυτό είναι ο πραγματικός τρόπος χρηματοδοτήσεως της οικείας παροχής (βλ., επ' αυτού, προπαρατεθείσα απόφαση Jauch, σκέψεις 32 και 33). Το Δικαστήριο εξετάζει αν η χρηματοδότηση αυτή πραγματοποιείται άμεσα ή έμμεσα από εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως ή από δημόσιους πόρους.
- 37 Οι αναγκαίοι όμως πόροι για τη χρηματοδότηση της παροχής που χορηγείται δυνάμει του Wajong παρέχονται από το Δημόσιο Ταμείο και, κατ' επέκταση, από τον δημόσιο προϋπολογισμό. Επιπλέον, η χορήγηση του επιδόματος αυτού δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση να δικαιούται ο δικαιούχος και άλλη παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως στηριζόμενη στην καταβολή εισφορών. Λαμβανομένης υπόψη της κατηγορίας στην οποία ανήκουν οι δικαιούχοι αυτοί, δεν μπορεί, επομένως, να τεθεί ζήτημα έμμεσης χρηματοδοτήσεως από εισφορές.
- 38 Κατά συνέπεια, η παροχή που χορηγείται δυνάμει του Wajong πρέπει να θεωρηθεί ως παροχή μη στηριζόμενη στην καταβολή εισφορών κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού 1408/71.

Επί της προσβολής κεκτημένου δικαιώματος

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 39 Η Kersbergen-Lap υποστηρίζει ότι η μη δυνατότητα εξαγωγής των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως που προβλέπει το άρθρο 10α του κανονισμού 1408/71 δεν μπορεί να αντισταχθεί στους δικαιούχους που ελάμβαναν την παροχή πριν από το 1998 δυνάμει του AAW. Τούτο θα έθιγε κεκτημένο δικαίωμά τους.

- 40 Συγκεκριμένα, όταν τέθηκε σε εφαρμογή ο Wajong, το 1998, και περιελήφθη ως ειδική παροχή μη στηριζόμενη στην καταβολή εισφορών στο παράρτημα Ια του κανονισμού 1408/71, οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης ελάμβαναν παροχή για νεαρά άτομα με ειδικές ανάγκες, χορηγούμενη βάσει του AAW, η οποία δεν υπέκειτο σε κανένα περιορισμό όσον αφορά τη δυνατότητα εξαγωγής της.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 41 Χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί αν η προβλεπόμενη από τον Wajong παροχή προοριζόταν να εξασφαλίσει στην πράξη, με διαφορετική ονομασία, τη συνέχιση της παροχής που καταβαλλόταν βάσει του AAW, ένα πρόσωπο που τελούσε σε όμοια κατάσταση με αυτή των προσφευγουσών της κύριας δίκης δεν μπορεί, σε αντίθεση προς τους ισχυρισμούς της Kersbergen-Lap, να επικαλεστεί την αρχή της διατηρήσεως των κεκτημένων δικαιωμάτων για να του χορηγηθεί η επίδικη στην κύρια δίκη παροχή παρά την εγκατάστασή του εκτός της επικράτειας των Κάτω Χωρών.

- 42 Συγκεκριμένα, ναί μεν η αρχή της ασφαλείας δικαίου δεν επιτρέπει την αναδρομική εφαρμογή ενός κανονισμού, τούτο δε ανεξάρτητα από τις ευνοϊκές ή δυσμενείς συνέπειες που η εν λόγω εφαρμογή μπορεί να έχει για τον ενδιαφερόμενο, η ίδια αρχή όμως απαιτεί κάθε πραγματική κατάσταση να εκτιμάται κανονικά, εκτός αντίθετης ρητής μνείας, βάσει των ισχυόντων κανόνων δικαίου (απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1978, 10/78, *Belbouab*, Συλλογή 1978, σ. 591, σκέψη 7). Καίτοι η νέα νομοθεσία δεν ισχύει υπό την έννοια αυτή παρά μόνο για το μέλλον, έχει εφαρμογή, πλην παρεκκλίσεως, και επί των μελλοντικών αποτελεσμάτων μιας καταστάσεως γεννηθείσας υπό το κράτος της παλαιάς νομοθεσίας (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 15ης Φεβρουαρίου 1978, 96/77, *Bauche* και *Delquignies*, Συλλογή τόμος 1978, σ. 165, σκέψη 48, της 25ης Οκτωβρίου 1978, 125/77, *Koninklijke Scholten-Honig* και *De Bijenkorf*, Συλλογή τόμος 1978, σ. 629, σκέψη 37, της 5ης Φεβρουαρίου 1981, 40/79, *P.* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 361, σκέψη 12, και της 10ης Ιουλίου 1986, 270/84, *Licata* κατά Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 2305, σκέψη 31, και της 7ης Φεβρουαρίου 2002, C-28/00, *Kauer*, Συλλογή 2002, σ. I-1343, σκέψη 20).

- 43 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο Wajong τέθηκε σε εφαρμογή και περιελήφθη στο παράρτημα II α του κανονισμού 1408/71 πριν από τη μεταφορά της κατοικίας των προσφευγουσών της κύριας δίκης εκτός της επικράτειας των Κάτω Χωρών. Ελλείπει αντίθετης μεταβατικής διατάξεως, ιδίως στον κανονισμό 1223/98 του Συμβουλίου, της 4ης Ιουνίου 1998, για την τροποποίηση του κανονισμού 1408/71 και του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 (ΕΕ L 168, σ. 1), οι έννομες συνέπειες (η δυνατότητα εξαγωγής της χορηγούμενης δυνάμει του Wajong παροχής) που προκαλεί αυτό το γεγονός (η εγκατάσταση των προσφευγουσών εκτός Κάτω Χωρών) πρέπει, επομένως, να εξεταστεί βάσει των κανόνων που ίσχυαν κατά τη χρονική στιγμή της επελεύσεως του συμβάντος και, ως εκ τούτου, βάσει νέων διατάξεων.
- 44 Συνεπώς, στο υποβληθέν ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι παροχή χορηγούμενη δυνάμει του Wajong πρέπει να θεωρείται ως ειδική παροχή μη στηριζόμενη στην καταβολή εισφορών, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού 1408/71, οπότε πρέπει να εφαρμόζεται αποκλειστικώς η συντονιστική ρύθμιση του άρθρου 10α του κανονισμού αυτού και η εν λόγω παροχή δεν μπορεί, επομένως, να χορηγηθεί σε πρόσωπα που κατοικούν εκτός Κάτω Χωρών.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 45 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Παροχή χορηγούμενη δυνάμει του νόμου *Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten* της 24ης Απριλίου 1997 (νόμου περί της ασφαλίσεως λόγω ανικανότητας προς εργασία νεαρών ατόμων με ειδικές ανάγκες) πρέπει να θεωρείται ως ειδική παροχή μη στηριζόμενη στην καταβολή εισφορών, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό (ΕΚ) 307/1999 του Συμβουλίου, της 8ης Φεβρουαρίου 1999, οπότε πρέπει να εφαρμόζεται αποκλειστικώς η συντονιστική ρύθμιση του άρθρου 10α του κανονισμού αυτού και η εν λόγω παροχή δεν μπορεί, επομένως, να χορηγηθεί σε πρόσωπα που κατοικούν εκτός Κάτω Χωρών.

(υπογραφές)